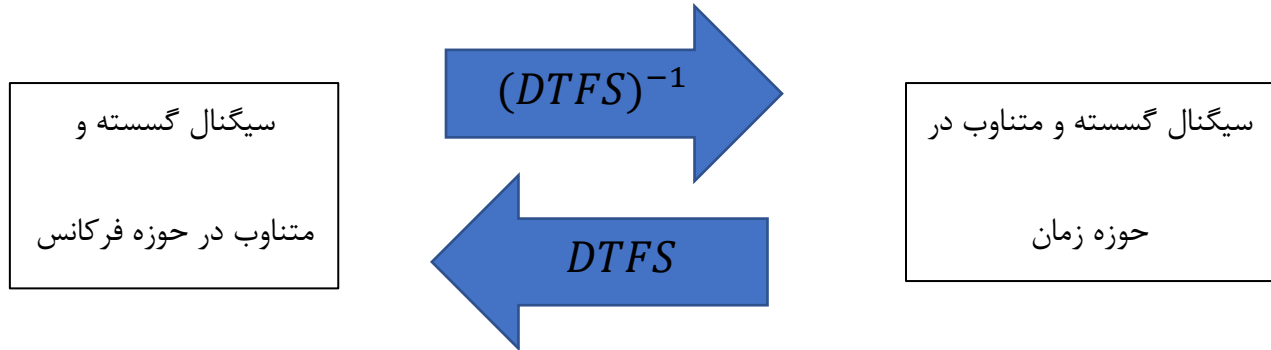

سری فوریه گسسته در زمان (D.T.F.S) :

$x(n) = x(n + N_0) \rightarrow N_0$ دوره تناوب اصلی ، $\Omega_0 = \frac{2\pi}{N_0}$ عدد صحیح

$$a_k = \frac{1}{N_0} \sum_{\langle N_0 \rangle} x(n) \cdot e^{-jk\Omega_0 n}$$

$\langle N_0 \rangle$

اکنون سوال این است که می‌دانیم a_k اما با چه دوره تناوبی؟

$$a_k = \frac{1}{N_0} \sum_{\langle N_0 \rangle} x(n) \cdot e^{-jk\Omega_0 n} \quad ; \quad k \rightarrow k + m$$

$$a_{k+m} = \sum_{\langle N_0 \rangle} x(n) \cdot e^{-j(k+m)\Omega_0 n} = \sum_{\langle N_0 \rangle} x(n) \cdot e^{-jk\Omega_0 n} \cdot e^{-jm\Omega_0 n} \quad *$$

برای اینکه رابطه * با a_k برابر باشد باید مقدار $e^{-jm\Omega_0 n}$ برابر ۱ باشد :

$$e^{-jm\Omega_0 n} = 1 \Rightarrow m_0 \cdot \frac{2\pi}{N_0} = 2\pi \Rightarrow m = N_0$$

$$x(n) = \sum_{\langle N_0 \rangle} a_k \cdot e^{+jm\Omega_0 n}$$

سوال : چطوری می‌شود که $x(n)$ خودش گسسته متناوب باشد و ضرایبی بسازد که آنها هم گسسته متناوب

باشند؟!

اکنون سوال این است که آیا در دنیای گسسته هم به این ترتیب است؟

ادامه مثال: با استفاده از رابطه اوایلر داریم:

$$1 + \frac{1}{2} e^{\frac{6\pi}{4}nj} + \frac{1}{2} e^{\frac{-6\pi}{4}nj} + \frac{1}{2j} e^{\frac{5\pi}{4}nj} - \frac{1}{2j} e^{\frac{-5\pi}{4}nj} \Rightarrow \Omega_0 = \frac{\pi}{4} \rightarrow N_0 = 8$$

$$x(n) = \sum_{\langle 8 \rangle} a_k \cdot e^{+j\Omega_0 nk} \quad *$$

رابطه $x(n)$ به ما اجازه نمی دهد تا a_{-6} تا a_6 را ایجاد کنیم

$$\left\{ \begin{array}{l} 1 \quad \text{فرد } k \\ 0 \quad \text{زوج } k \end{array} \right.$$

و این با روند قبلی ما همخوانی ندارد.

یک ایده برای حل این مشکل دوبرابر کردن دوره تناوب است:

$$x(n) = \frac{1}{2} \sum_{k=0}^3 a_k \cdot e^{+jk\pi n} = \frac{1}{2} \{ e^{j\pi n} + e^{3j\pi n} \} = \frac{1}{2} e^{j\pi n} \overbrace{\{ 1 + e^{2j\pi n} \}}^2$$

در مثال قبل :

$$= \frac{2e^{j\pi n}}{2} = e^{j\pi n}$$

پس به این نتیجه می رسیم که می توانیم کران را دو برابر کنیم و پاسخ را نصف کنیم.

$$* = \frac{1}{2} \sum_{\langle 16 \rangle} a_k \cdot e^{+j\Omega_0 nk} = \frac{1}{2} \sum_{-7}^{+8} a_k \cdot e^{+\frac{jnk\pi}{4}}$$

$$= \frac{1}{2} \{ a_{-7} e^{-7jn\frac{\pi}{4}} + a_{-6} e^{-6jn\frac{\pi}{4}} + \dots + a_0 + \dots + a_7 e^{+7jn\frac{\pi}{4}} + a_8 e^{8jn\frac{\pi}{4}} \}$$

$$\frac{1}{2} a_{-6} = \frac{1}{2} \quad \text{and} \quad \frac{1}{2} a_6 = \frac{1}{2} \Rightarrow a_{-6} = a_6 = 1, \quad a_0 = 2$$

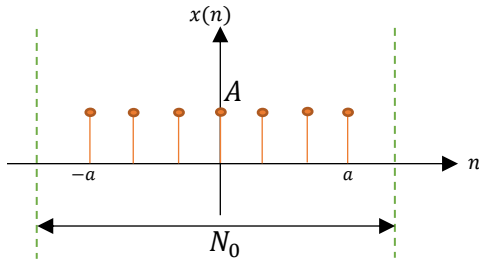
$$\frac{1}{2} a_{-5} = -\frac{1}{2j} \quad \text{and} \quad \frac{1}{2} a_5 = \frac{1}{2j} \Rightarrow a_5 = a_{-5}^* = \frac{1}{j}$$

نکته: اگر دوره تناوب سیگنالهای مثلثاتی را دو برابر فرض کنیم ضرایب سری فوریه دقیقاً

همانند پیوسته ظاهر می شوند ولی نکته این است که ترجیحاً سیگنالهای مثلثاتی گسسته را به روال

forward حل کنید.

rect گسسته :

$$N_0 > 2a$$

a و N صحیح اند

$$\begin{aligned} a_k &= \frac{1}{N_0} \sum_{-a}^a x(n) \cdot e^{-jk\Omega_0 n} = \frac{A}{N_0} \left[\frac{e^{-jk\Omega_0(-a)} - e^{-jk\Omega_0(a+1)}}{1 - e^{-jk\Omega_0}} \right] \\ &= \frac{A}{N_0} \left[\frac{e^{+jk\Omega_0 a} - e^{-jk\Omega_0 a} + e^{-jk\Omega_0}}{1 - e^{-jk\Omega_0}} \right] \\ &= \frac{A}{N_0} \cdot \frac{e^{-jk\frac{\Omega_0}{2}} \cdot e^{+jk\Omega_0(a+\frac{1}{2})} - e^{-jk\Omega_0(a+\frac{1}{2})}}{e^{+jk\frac{\Omega_0}{2}} - e^{-jk\frac{\Omega_0}{2}}} \\ &= \frac{A}{N_0} \cdot \frac{\sin\left(k\Omega_0\left(a + \frac{1}{2}\right)\right)}{\sin\left(k\frac{\Omega_0}{2}\right)} \quad \rightarrow \text{gسسته } sinc \end{aligned}$$

خصوصیات ضرایب سری فوریه گسسته همانند خصوصیات ضرایب سری فوریه پیوسته هستند، پس حتی می توان اینگونه گفت که خصوصیات ضرایب سری فوریه گسسته تدریس شد!!!

خواص سری فوریه ی گسسته :

۱. خطی بودن:

$$x(n) \longrightarrow N_x \longrightarrow a_k$$

$$y(n) \longrightarrow N_y \longrightarrow b_k$$

$$Z(n) = A x(n) + B y(n) \begin{cases} \longrightarrow N_x = N_y \longrightarrow c_k = A a_k + B b_k \\ \longrightarrow N_x \neq N_y \longrightarrow \text{م.م.ک} \{N_x, N_y\} = N. \end{cases}$$

$$\left. \begin{array}{l} a_{k(\text{new})} \longleftrightarrow N. \\ b_{k(\text{new})} \longleftrightarrow N. \end{array} \right\} c_k = A a_{k(\text{new})} + B b_{k(\text{new})}$$

۲. شیفت در حوزه زمان:

$$x(n-m) \longrightarrow N_x \longrightarrow c_k = e^{-jk\Omega m} a_k$$

۳. شیفت در حوزه فرکانس: ” backward ”

$$e^{+jn\Omega m} x(n) \longleftarrow N_x \longleftarrow a_{k-m}$$

۴. وارونگی زمانی:

$$x(-n) \longrightarrow N_x \longrightarrow a_{-k}$$

۵. تغییر مقیاس زمانی یا **scaling**: (انبساط - انقباض)

در این حالت در اثر انقباض یک سری از داده‌ها حذف می شوند پس رابطه‌ای برایش نداریم اما برای انبساط می‌توانیم رابطه‌ای پیدا کنیم.

۶. کانولوشن در حوزه زمان:

$$x(n) \longrightarrow N_x \longrightarrow a_k$$

$$h(n) \longrightarrow N_h \longrightarrow b_k$$

$$y(n) \longrightarrow N_y \longrightarrow c_k$$

الف) $N_y = N_x = N_h \longrightarrow c_k = N \cdot a_k b_k$

۷- ضرب در حوزه زمان:

ب) $N_y = m \cdot N_x \cdot N_h \{N_x, N_y\} \longrightarrow c_k = N \cdot a_{k(\text{new})} b_{k(\text{new})}$

۸- اتحاد پارسوال:

$$x(n) \cdot h(n) \longrightarrow N_y \longrightarrow c_k = a_k * b_k$$

$$\frac{1}{N_x} \sum_{\langle N_x \rangle} |x(n)|^2 = \sum_{\langle N_x \rangle} |a_k|^2$$

$$A \text{ rect}\left(\frac{n}{2a}\right) \longrightarrow N_y > 2a \longrightarrow a_k = \frac{A}{N_y} \frac{\sin(k\Omega \cdot (a + \frac{1}{2}))}{\sin(\frac{k\Omega}{2})}$$

$$3 \text{ rect}\left(\frac{n}{6}\right) \longrightarrow N_y = 10 \longrightarrow a_k = \frac{3}{10} \frac{\sin(\frac{7k\pi}{10})}{\sin(\frac{k\pi}{10})}$$

..

$$\frac{9}{100}$$

$$\sum_{\langle 10 \rangle} \left(\frac{\sin(\frac{7k\pi}{10})}{\sin(\frac{k\pi}{10})} \right)^2 = ?$$

خودمون اضافه کردیم

خواسته سوال

بنابه پارسوال

$$\sum_{\langle N_x \rangle} |a_k|^2 \rightarrow \frac{1}{10} \sum_{-3}^3 (3)^2 = \frac{9}{10} \times ?$$

ما ابتدا سوال رو حل کردیم و سپس طرح کردیم و اما چطور تشخیص بدیم که زیگما فوق به rect شبیه است.

$$\frac{\sin(\frac{7k\pi}{10})}{\sin(\frac{k\pi}{10})} = \frac{\sin(k\Omega \cdot (a + \frac{1}{2}))}{\sin(\frac{k\Omega}{2})}$$

$$N. \rightarrow \Omega. = \frac{2\pi}{10} \rightarrow \Omega. = \frac{\pi}{5} \rightarrow N.=10$$

$$\frac{7\pi}{10} = \frac{\pi}{5} \left(a + \frac{1}{2} \right) \rightarrow a$$

کاری که طراح میتواند انجام دهد این است که کران زیگما را تغییر دهد و N. نگذارد.

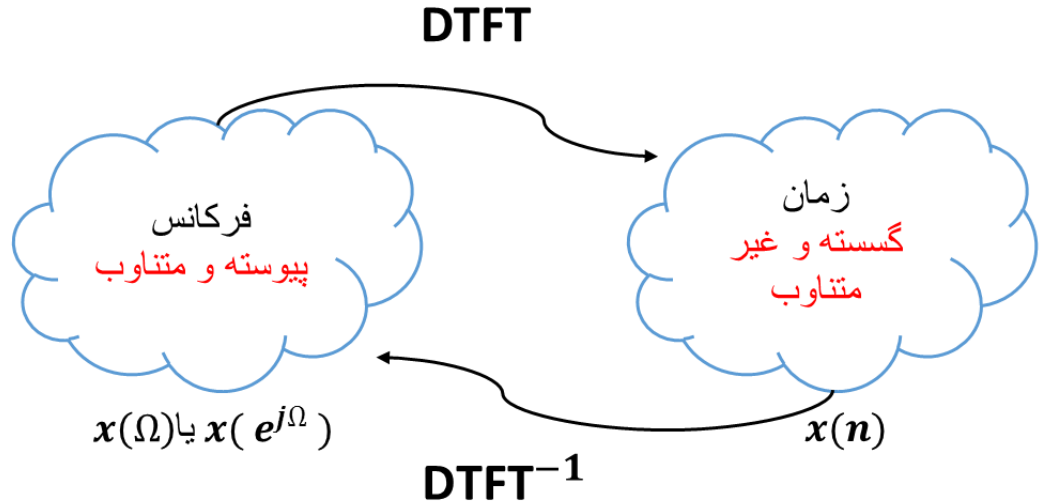
$$x(n) \xrightarrow{N_x} a_k$$

$$a(n) \xrightarrow{\frac{1}{N}} X(-k)$$

$$x(n) = (-1)^n \xrightarrow{N_x=2} a_k \begin{cases} 1 & \text{فرد } k \\ 0 & \text{زوج } k \end{cases}$$

$$a(n) = \begin{cases} 1 & \text{فرد } n \\ 0 & \text{زوج } n \end{cases} \xrightarrow{\frac{1}{N}} X(-k)$$

تبدیل فوریه گسسته:

$$x(\Omega) = \sum_{-\infty}^{+\infty} x(n) e^{-j\Omega n}$$

$$x(n) = \frac{1}{2\pi} \int_{\langle 2\pi \rangle} x(\Omega) e^{+j\Omega n} d\Omega \longrightarrow \text{دوره تناوب } 2\pi$$

1. $x(n) = \delta(n) \longleftrightarrow x(\Omega) = 1$

2. $x(n) = u(n) \longleftrightarrow x(\Omega) = \sum_{n=0}^{+\infty} 1 \cdot e^{-j\Omega n} \Rightarrow ? \frac{1}{1-e^{-j\Omega}}$

باز هم مشکل قبلی در مورد $u(t)$ اینجا برقرار است.

$$3. x(n) = \left(\frac{1}{2}\right)^n \cdot u(n) \longleftrightarrow x(\Omega) = \frac{1}{1 - \frac{1}{2}e^{-j\Omega}}$$

$$x(\Omega) = \sum_{n=0}^{+\infty} \left(\frac{1}{2}\right)^n \cdot e^{-j\Omega n} = \sum_{n=0}^{+\infty} \left(\frac{1}{2} e^{-j\Omega}\right)^n = \frac{1}{1 - \frac{1}{2}e^{-j\Omega}}$$

$$4. x(n) = (2)^n \cdot u(-n) \longleftrightarrow x(\Omega) = \frac{1}{1 - \frac{1}{2}e^{+j\Omega}}$$

$$x(\Omega) = \sum_{n=-\infty}^0 (2)^n \cdot e^{-j\Omega n} = \sum_{n=0}^{+\infty} \left(\frac{1}{2}\right)^n \cdot e^{+j\Omega n} = \frac{1}{1 - \frac{1}{2}e^{+j\Omega}}$$

$$5. x(n) = (2)^n \cdot u(-n - 1) \longleftrightarrow x(\Omega) = \frac{e^{+j\Omega}}{2 - e^{+j\Omega}}$$

همان مورد 4 است
یکی ازش کم میکنیم

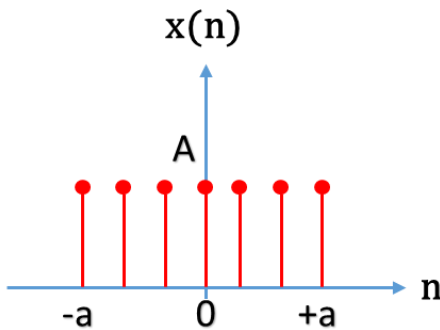
$$x(\Omega) = \frac{1}{1 - \frac{1}{2}e^{+j\Omega}} - 1 = \frac{\frac{1}{2}e^{+j\Omega}}{1 - \frac{1}{2}e^{+j\Omega}} = \frac{e^{+j\Omega}}{2 - e^{+j\Omega}}$$

$$6. x(n) = (2)^n \cdot u(n) \longleftrightarrow x(\Omega) = \infty$$

نتیجه: سیگنال های ناپایدار گسسته تبدیل فوریه ندارند.

$$7. x(n) = A \operatorname{rect}\left(\frac{n}{2a}\right)$$

$$\begin{aligned} x(\Omega) &= \sum_{n=-a}^{+a} A \cdot e^{-j\Omega n} \\ &= A \frac{e^{-j\Omega(-a)} - e^{-j\Omega(a+1)}}{1 - e^{-j\Omega}} = A \frac{\sin\left(\Omega\left(a + \frac{1}{2}\right)\right)}{\sin\left(\frac{\Omega}{2}\right)} \end{aligned}$$

نکته 1: اگر تبدیل فوریه گسسته سیگنالی $X(\Omega)$ باشد، آنگاه سیگنال را N . متناوب می کنیم و a_k یا ضریب سری فوریه برابر خواهد بود با:

$$a_k = \frac{1}{N} X(k\Omega.)$$

نکته 2: تبدیل فوریه یک سیگنال متناوب و گسسته از رابطه زیر محاسبه می شود:

$$x(n) \longrightarrow N., \Omega. \longrightarrow a_k \longrightarrow X(\Omega)$$

$$X(\Omega) = 2\pi \sum_{k=-\infty}^{+\infty} a_k \delta(\Omega - k\Omega.)$$

$$x(n) \longrightarrow X(\Omega)$$

$$h(n) \longrightarrow H(\Omega)$$

خواص تبدیل فوریه ی گسسته:

$$A x(n) + B h(n) \longrightarrow A X(\Omega) + B H(\Omega)$$

۱. خطی بودن:

$$x(n-n_0) \longrightarrow e^{-j\Omega n_0} \cdot X(\Omega)$$

۲. شیفت در حوزه زمان:

به دست آوردن تبدیل فوریه ی پله:

$$\delta(n) = u(n) - u(n-1) \longrightarrow \text{گرفتن تبدیل فوریه از طرفین}$$

$$1 = X(\Omega) - e^{-j\Omega} \cdot X(\Omega) \longrightarrow X(\Omega) = \frac{1}{1 - e^{-j\Omega}}$$

۴. شیفت در حوزه فرکانس:

$$e^{+j\Omega_0 n} \cdot x(n) \longleftrightarrow H(\Omega - \Omega_0)$$

بقیه خواص همانند قبل..

سوال:

$$y(n) - \frac{1}{2}y(n-1) = x(n) + \frac{1}{2}x(n-1)$$

الف) پاسخ فرکانسی $H(\Omega)$ را بیابید.

$$Y(\Omega) \left[1 - \frac{1}{2}e^{-j\Omega} \right] = X(\Omega) \left[1 + \frac{1}{2}e^{-j\Omega} \right]$$

$$\Rightarrow H(\Omega) = \frac{\left[1 + \frac{1}{2}e^{-j\Omega} \right]}{\left[1 - \frac{1}{2}e^{-j\Omega} \right]}$$

ب) پاسخ ضربه $h(n)$ را بیابید و خواص علی بودن، پایداری و حافظه داری را بررسی کنید.

$$H(\Omega) = \frac{\left[1 + \frac{1}{2}e^{-j\Omega} \right]}{\left[1 - \frac{1}{2}e^{-j\Omega} \right]} = \frac{1}{\left[1 - \frac{1}{2}e^{-j\Omega} \right]} + \frac{\frac{1}{2}e^{-j\Omega}}{\left[1 - \frac{1}{2}e^{-j\Omega} \right]}$$

$$\Rightarrow h(n) = \left(\frac{1}{2}\right)^n \cdot u(n) + \frac{1}{2} \left(\frac{1}{2}\right)^{n-1} \cdot u(n-1)$$

پایدار ، علی ، حافظه دار

ج) با توجه به ورودی $x(n) = \cos\left(\frac{n\pi}{2}\right)$ خروجی $y(n)$ را بیابید.

اگر $x(n)$ متناوب نباشد و به صورت مقابل باشد:

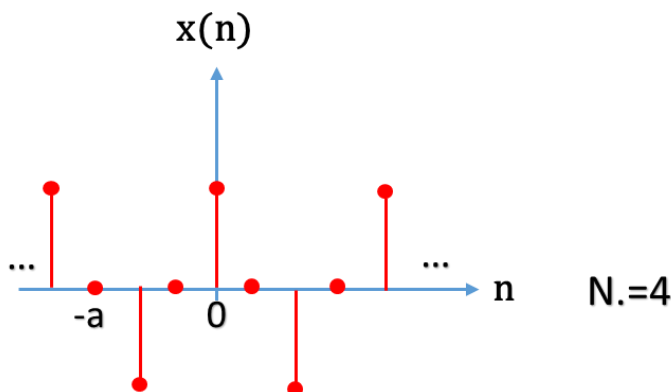
$$X(\Omega) = \left(\frac{1}{4}\right)^n \cdot u(n)$$

$$x(\Omega) = \frac{1}{1 - \frac{1}{4}e^{-j\Omega}} \rightarrow Y(\Omega) = H(\Omega) \cdot X(\Omega)$$

$$\rightarrow \frac{[1 + \frac{1}{2}e^{-j\Omega}]}{(1 - \frac{1}{2}e^{-j\Omega})(1 - \frac{1}{4}e^{-j\Omega})} \rightarrow \frac{A}{(1 - \frac{1}{2}e^{-j\Omega})} + \frac{B}{(1 - \frac{1}{4}e^{-j\Omega})}$$

$$\rightarrow y(n) = A\left(\frac{1}{2}\right)^n \cdot u(n) + B\left(\frac{1}{4}\right)^n \cdot u(n)$$

اما سوال اصلی: $x(n) = \cos\left(\frac{n\pi}{2}\right)$

$$a_k = \frac{1}{4} \sum_{n=-1}^2 x(n) \cdot e^{-jk\Omega \cdot n} = \frac{1}{4} [1 - e^{-jk\pi}]$$

$$X(\Omega) = 2\pi \sum_{k=-\infty}^{+\infty} a_k \delta(\Omega - k\Omega_0)$$

$$Y(\Omega) = H(\Omega) \cdot X(\Omega)$$

$$= 2\pi \sum_{k=-\infty}^{+\infty} a_k \underbrace{H(k\Omega_0)}_{b_k} \delta(\Omega - k\Omega_0)$$

$$x[n] = a^n u[n] \quad |a| < 1$$

$$X(e^{j\omega}) = \sum_{n=-\infty}^{\infty} a^n u[n] e^{-j\omega n}$$

$$= \sum_{n=0}^{\infty} (ae^{-j\omega})^n = \frac{1}{1 - ae^{-j\omega}}$$

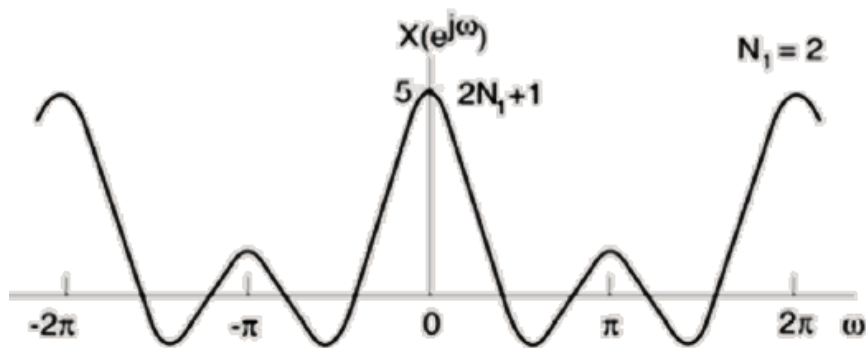
$$a^n u[n] \xleftrightarrow{FT} \frac{1}{1 - ae^{-j\omega}}$$

$$|X(e^{j\omega})| = \frac{1}{\sqrt{1 - 2a \cos \omega + a^2}} \quad \angle X(e^{j\omega}) = -\arctan\left(\frac{a \sin \omega}{1 - a \cos \omega}\right)$$

$$a^{|n|} \quad (|a| < 1) \xleftrightarrow{FT} \frac{1 - a^2}{1 - 2a \cos \omega + a^2}$$

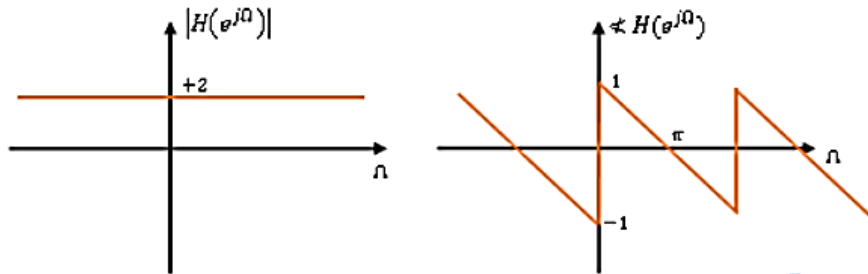
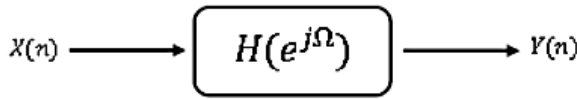
$$x[n] = u[n + N_1] - u[n - N_1 - 1] = \begin{cases} 1 & |n| \leq N_1 \\ 0 & |n| > N_1 \end{cases}$$

$$\begin{aligned} X(e^{j\omega}) &= \sum_{n=-N_1}^{N_1} e^{-j\omega n} = e^{j\omega N_1} \sum_{m=0}^{2N_1} e^{-j\omega m} = \frac{e^{j\omega(N_1+1/2)} (1 - e^{-j\omega(2N_1+1)})}{e^{j\omega(1/2)} (1 - e^{-j\omega})} \\ &= \frac{e^{j\omega(N_1+1/2)} - e^{-j\omega(N_1+1/2)}}{e^{j\omega/2} - e^{-j\omega/2}} = \frac{\sin(\omega(N_1 + 1/2))}{\sin(\omega/2)} \end{aligned}$$

Lecture 07

سوال: سیستم زیر را در نظر بگیرید :

الف) خروجی سیستم به ازای ورودی $x(n) = \cos(\frac{\pi}{3}n)$ بدست آورید.

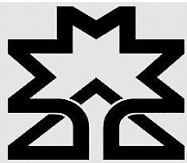
ب) مقدار $h(0)$ و زاویه $h(n)$ را بدست آورید.

حل الف: ابتدا تبدیل فوریه ورودی را محاسبه میکنیم زیرا پاسخ ضربه را در حوزه فرکانس داریم :

$$x(n) = \cos\left(\frac{\pi}{3}n\right) \Rightarrow N_0 = 6, \alpha_1 = \alpha_{-1} = \frac{1}{2} \Rightarrow X(\Omega) = 2\pi \sum_{k=-\infty}^{k=+\infty} \alpha_k \delta\left(\Omega - \frac{\pi}{3}k\right)$$

$$Y(\Omega) = X(\Omega) \cdot H(\Omega) = H(\Omega) \cdot 2\pi \cdot \sum_{k=-\infty}^{k=+\infty} \alpha_k \delta\left(\Omega - \frac{\pi}{3}k\right) = 2\pi \sum_{k=-\infty}^{k=+\infty} H\left(\frac{\pi}{3}k\right) \alpha_k \delta\left(\Omega - \frac{\pi}{3}k\right)$$

پس $y(n)$ با دوره تناوب 6 متناوب بوده و ضرایب سری فوریه آن $b_k = H\left(\frac{\pi}{3}k\right) \alpha_k$ میباشد. پس:

$$b_k = H\left(\frac{\pi}{3}k\right) a_k \Rightarrow b_1 = \frac{H\left(\frac{\pi}{3}\right)}{2} = \frac{2e^{\frac{j2}{3}}}{2} = e^{\frac{j2}{3}}, b_2 = \frac{H\left(-\frac{\pi}{3}\right)}{2} = e^{-\frac{j2}{3}}$$

$$y(n) = e^{\frac{2j}{3}} e^{\frac{j\pi}{3}n} + e^{-\frac{2j}{3}} e^{-\frac{j\pi}{3}n} = \cos\left(\frac{\pi}{3}n + \frac{2}{3}\right)$$

حل ب)

مقدار $h(0)$ از رابطه زیر بدست می آید:

$$h(0) = \frac{1}{2\pi} \int_0^{2\pi} H(\Omega) d\Omega = \frac{1}{2\pi} \int_0^{2\pi} |H| e^{j*\Omega} d\Omega = \frac{1}{2\pi} \int_0^{2\pi} 2e^{(1-\frac{1}{\pi}\Omega)j} d\Omega = -2\sin(1)$$

همانطور که مشاهده میکنید زاویه تابعی فرد و اندازه تابعی زوج است پس $h(n)$ یک سیگنال حقیقی میباشد و زاویه آن **صفر** میباشد.